
A KÖZNEVESÜLÉSRŐL¹

1. A köznevesülés köztudottan az a folyamat, melynek eredményeképpen egy adott közösségben egy korábban tulajdonnévként használt nyelvi elemet köznévként is elkezdnek használni. A kérdéssel foglalkozó nyelvészeti, névtani szakmunkákban azonban nem tudják megnyugtatóan tisztázni, hogy ez a folyamat nyelvi – szemantikailag, illetve grammatikailag – miként értelmezhető. Az ellentmondások alapvetően azzal kapcsolatban jelentkeznek, hogy jelentésváltozás vagy jelentésalkotás történik-e, és ezzel összefüggésben változik-e a tulajdonnév szófaja a köznevesülés során, valamint hogy mely példák tekinthetők a jelenség körébe tartozónak. Ezek a kérdések persze általánosabban a tulajdonnevek mibenlétével, illetve a jelentés és a szófajiság egymást részben átfedő kérdéskörével függnek össze (a téma áttekintéséhez l. VÁRNAI 2005: 25–37).

Egyik korábbi írásomban (RESZEGI 2009) a kognitív szemlélet lehetőségeit igyekeztem szemléltetni a nevek vizsgálatában. Ennek kapcsán utaltam arra, hogy a kognitív megközelítéssel, s azon belül is a holisztikus szemléletet alkalmazva a korábbi próbálkozásoknál eredményesebben megragadhatónak gondolom többek között a köznevesülés folyamatát is. Ennek bővebb kifejtésére akkor nem volt módom, állításomat ezért most igyekszem igazolni.

2. A kognitív megközelítés szerint a beszédhez szükséges tudásunk, a nyelv az emberi elme produktuma, ezért kognitív jelenségeként tanulmányozandó. Ezen belül a holista modellek különösen fontosnak tartják, hogy a nyelv szerves része a megismerő rendszernek, s szétválaszthatatlanul összefonódik a megismerő rendszer más összetevőivel, összes kognitív funkciókkal (a fogalomalkotással, a gondolkodással és a világról való teljes enciklopédikus tudásunkkal), és ettől a nyelv és a mentális rendszer közötti kétirányú kapcsolattól a nyelv vizsgálata során nem tekinthetünk el. A mentális folyamatokra fókuszálás ugyanakkor nem kell, hogy a társas vonatkozásoktól, a nevek közösségben való használatától, és egyáltalán a nyelvi közlésben való használatától való eltávolodást jelentse. Megítélésem szerint azok a kognitív megközelítések lehetnek igazán eredményesek, amelyek szem előtt tartják a nyelv társas, kulturális beágyazottságát is.

A holista nyelvelmélet jól összeilleszthető az elme működésének modellálására meglátásom szerint jelenleg a legsikeresebben alkalmazható hálózatelvű felfogással, mely az elmét az idegrendszer analógiájára ismeretelemeket tároló egységeknek és ezek kapcsolatainak a hálózataként látja modellálhatónak. Eszerint a szavak az agyban, illetőleg az elmében a vonatkozási tárgy(ak)ról feldolgozott és tárolt információállomány, valamint a szóra vonatkozó (hangalaki, morfológiai, szintaktikai) sajátosságok hálózataként képzelhetők el, s ezen belül nem különíthetők el élesen a nyelvi, szemantikai információelemek

---

¹ A publikáció elkészítését a TÁMOP 4.2.1./B-09/1/KONV-2010-0007 számú projekt támogatta. A projekt az Új Magyarország Fejlesztési Terven keresztül az Európai Unió támogatásával, az Európai Regionális Fejlesztési Alap és az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósult meg.

és a nem nyelvi ismeretelemek. Egy természetes nyelvi fogalmunknak tehát sok száz mikrojegy összessége felel meg. NÁRAY BENCE példáját idézve: „ha meghalljuk azt a szót, hogy *macska*, akkor olyan mikrojegyek fognak aktiválódni, mint »szőrös«, »nyávogás«, »bajsa van«, »mozgatja a fülét«, »dorombol«, »kandúr«, de esetleg még olyanok is, mint »Tom és Jerry« vagy »megmacskásodott a lábam«. Ezeken kívül természetesen sok olyan mikrojegy is aktiválódni fog, amelynek nem feleltethetők meg természetes nyelvi fogalmak: ilyenek például a geometriai és funkcionális reprezentációk. Hogy ezek közül mely mikrojegyek fognak valóban aktiválódni, illetve melyek erősen és melyek gyengébben, azt a kontextus és az illető személy korábbi – a macskákkal kapcsolatos – tapasztalatai határozzák meg” (NÁRAY 1996: 263–6). A tulajdonnevek szintén így, különböző jellegű ismeretelemek hálózataként reprezentálódhatnak a fejünkben. Ilyen módon a név jelentéstartalmába is belejátszik mindaz a (kiterjedt, vagy éppen kevésbé kiterjedt) adatállomány, amit a név a mentális rendszerben aktivál.

Hasonlóan vélekednek a kognitív szemantika képviselői is: hangsúlyozzák, hogy az ember fogalmi és nyelvi rendszere a kognitív rendszeren belül elválaszthatatlan egymástól. Így a jelentés szerintük fogalmi alapú, a világról való tudásunk és a nyelvben leképzett reprezentációk között szoros analóg viszony van. Ennek alapján tehát nem látják elkülöníthetőnek a szavak jelentését a kapcsolódó konceptuális fogalomtól, vagyis a szemantikai tartalom összetevőit a világra vonatkozó ismeretektől (vö. LANGACKER 1991).

A kognitív szemantika elveit alkalmazva TOLCSVAI NAGY GÁBOR úgy gondolja, hogy a tulajdonneveknek (akárcsak a közneveknek) enciklopédikus, fogalmi jellegű jelentésük van, mely kognitív tartományokban számon tartott absztrahált tulajdonságok hálózatából áll. A jelentés természetesen objektumfajtánként más-más típusú ismeretelemeket foglalhat magába. (A városnevek esetében például ilyenek a méret, földrajzi elhelyezkedés, szerkezet, jellegzetes épületek stb.; ezek mellett a névalkotó elemek közötti jelentéstartalma is egyértelműen segíthet a feldolgozásban; lényeges ugyanakkor, hogy ezek a névhez tartozó ismeretelemek nem járulékosak, hanem szerves részei a neveknek.) Vagyis a név által jelölt objektum reprezentációja és magának a névnek a reprezentációja között sokszálú, megbonthatatlan kapcsolat van.² Egy név jelentésszerkezete a kapcsolódó ismeretelemek alapján az adott beszélők számára lehet teljesen sematikus, és lehet teljesen kidolgozott, sok közbenső változattal. Például a *Dohnányi Ernő* név nyilvánvalóan minden magyar anyanyelvű számára tulajdonnévként, személynévként értelmezhető, azonban sok magyar anyanyelvűnek „csak sematikus jelentésben aktiválódik (ember, férfi, magyar), míg másoknak a kidolgozott jelentéshálózatban Dohnányi (1877–1960) zeneszerző és előadó...” (TOLCSVAI NAGY 2008: 33–5, 39).

A hálózatként modellált rendszer képes megragadni azt is, hogy a jelentés nem statikus, állandó ismerethalmaz, hanem dinamikus, és egyénenként változó (a dinamizmus a hálózat egységei közötti kapcsolaterősségek változásaként értelmezhető). Az egyéni változatosság különösen jellemző a tulajdonnevek jelentéseként tárolt dinamikus információkapcsolatokra. A jelentések egymáshoz közelítése, illetőleg különbsége mögött a közös/eltérő kulturális, szociális ismeretek húzódnak, melyek alakításában a beszéd is jelentős szerepet

² A nyelvem hegyén van jelenség ugyanakkor mégis azt mutatja, hogy a hálózaton belül a kapcsolatokban időnként valamiféle rövidzárlat léphet fel. Ez a jelenség különösen gyakran figyelhető meg a tulajdonnevek esetében.

játszik. (Ez ismét csak azt tükrözi, hogy a hálózatban a nem nyelvi ismereteket reprezentáló egységek nem különíthetők el a nyelvi ismeretelemtől.)

A hálózatelvű modellben a szófajok sem mint külső kategóriák jelennek meg, hanem mint a szavakat reprezentáló hálózatokban megmutatkozó közös tulajdonságok, a tárolást rendező elvek egy csoportja. A szófajok kategóriái ilyen értelemben egyrészt a szemantikus kategóriastruktúráktól függve épülnek ki, emellett azonban további fontos tényező, hogy a beszélők hogyan használják az egyes szavakat (vö. MACWHINNEY 2003: 520). A szófaji kategóriáknak az ilyen módon való szerveződésében természetesen a tipikalitás elve is meghatározó.

Az emberi megismerés a jelenségek egy csoportját a dolgok, entitások körébe sorolja. A dolog nyelvi kifejezésére használt szó pedig jobbra főnév, vagyis a dolgok prototipikus megnevezései a főnevek. A tulajdonnevek szintén megnevező szerepben gyakoriak. Szemantikai jellemzőik és használati sajátosságai, funkciójuk alapján tehát a kognitív szemantika szerint a tulajdonnevek is a főnévi kategória elemeinek tekinthetők, főnévi szerepű nyelvi egységekként értelmezhetők (TOLCSVAI NAGY 2008: 31), melyek ugyanakkor speciális csoportot alkotnak a kategórián belül. Míg ugyanis a köznevek egy típust vagy annak egy megvalósulását nevezik meg, s a köznévvel jelölt dolog konkretizálása (fogalmi lehorgonyozása) mindig a szövegben történik, addig a tulajdonnév szemantikai szerkezetében a járulékos ismeretelemek révén egyszerre érvényesül a típus és a megvalósulás. Ilyen módon a tulajdonnév által jelölt entitás alapvetően egyediként azonosítható a beszédben résztvevők számára, nem igényel az azonosításhoz viszonyítást. A tulajdonnevek e felfogás szerint tehát főnévi szerepű nyelvi egységek.³

A holisztikus felfogás szerint továbbá a tulajdonnevek elsajátításakor, a tulajdonnevek fogalmi tartalmának a kialakításakor is hasonló osztályozó, kategorizáló folyamatok mennek végbe, mint a közszoói kategóriák fogalmi alapjának kialakítása során. A tulajdonnevek esetében ugyanakkor e folyamatok eredményeképpen egyelemű osztályok jönnek létre (HANSACK 2004). Ezek az egyelemű osztályok azonban nagyobb hálózatok részeként működnek. Ezekben a hálózatokban az egyes névfajták elemei különböző hatások (gyakoriság, hasonlóság, asszociációk stb.) nyomán a prototipikusság elve szerint szerveződnek. Emellett persze a nevek nem tulajdonnévi nyelvi elemekkel is kapcsolódnak.

Egy-egy új nevet ennek értelmében a már elsajátított nevek mint minták alapján vagyunk képesek feldolgozni. Az ember ugyanis az anyanyelv-elsajátítás részeként a különböző névfajták elemeit, illetőleg a hozzájuk kötődő használati szokásokat is tanulja, s az aktuálisan rendelkezésre álló, nevekre vonatkozó ismeretek, a nevek mentális rendszerben tárolt reprezentációi alapján működő analógiák segítik az újabb nevek feldolgozásában. A névismeret révén egy név, illetőleg a név kontextusa hallatán bizonyos preferenciákkal rendelkezünk a név lehetséges referenciájára vonatkozóan. Így, noha a *Péter* névvel természetesen jelölhetünk egy kutyát, egy helyet vagy akár egy hajót is (vö. KIEFER 2007: 141), mégis, amennyiben a kontextus, illetve a szituáció nem utal egyértelműen másra, e nevet

³ A nyelvi egységként való használat azt jelenti, hogy a neveket a beszélő és a hallgató egyaránt jobbra elemző feldolgozást nem igénylő szerkezetként kezeli, s az egység szerinti feldolgozáshoz csupán másodlagosként járul hozzá az elemző feldolgozás (TOLCSVAI NAGY 2008: 32). Ebből a szempontból az sem probléma tehát, hogy a nevek gyakran több elemből, több szóból állnak; ez egyébként a szóösszetételek esetében is így van. Az elemeket reprezentáló hálózat kapcsolatainak erősségére ugyanakkor nyilvánvalóan hatással van az elemek együttasználati gyakorisága.

hallva a magyar emberek többsége általában elsődlegesen egy férfire gondol. Ezek az ismeretek, minták a névként azonosítható új hangsorok feldolgozásakor is működnek. Így érthető, hogy amikor első alkalommal hallottam a *Jácint* nevet, lánynévként értelmeztem, nyilván a virágnévvel azonos alakú keresztnévek analógiájára, és igencsak meglepődtem, hogy valójában egy fiút hívnak így. A *Hedvig* nevet pedig valamiért, talán a hangzása miatt, eredetileg fiúnévként rögzítettem magamban (csak a „Torpedó” című tévémsorban hallott *h, mint Hedvig*-ből kiindulva), s mostanában, amikor többször is hallom ezt a nevet egy tényleg létező személyre utalva, meglehetősen lassan tanulom meg, hogy valójában lánynévről van szó. A névminták ugyanakkor a különböző objektumfajták esetében kultúránként igen eltérőek is lehetnek (pl. a személynevek áttetszősége a nem európai kultúrkörben).

3. A köznevesülés folyamata a hálózatként felfogott holista jellegű mentális rendszerben (a fogalmi rendszerrel szoros kapcsolatban álló mentális lexikonban) lényegében a tulajdonnevet reprezentáló hálózatnak, a hálózat egységeinek és kapcsolatainak megváltozásaként értelmezhető. A folyamat hátterében a kognitív rendszer működését alapvetően meghatározó metafora és metonímia asszociatív mechanizmusai húzódnak. (A metafora és a metonímia megítélésem szerint velünk született konceptuális asszociatív képesség; vö. RESZEGI megj. e.) A mentális lexikonban az egyes neveket reprezentáló hálózatok az ismeretelemek révén kapcsolatban vannak más nevekkel, illetve egyéb szavakkal, fogalmakkal (vizuális és egyéb emléknymokkal is). Így a névhez kapcsolódó valamely ismeretelem hangsúlyossá válása lehetővé teszi, hogy a mondanivaló megfogalmazása/feldolgozása során egy név előhívásával a hasonlóságon vagy érintkezésen alapuló asszociációk révén aktiváljunk valamilyen kapcsolódó köznévi jellegű jelentéstartalmat (ebben jelentős szerepe van a kontextus, a szituáció hatásának, illetve a már köznevesült tulajdonnévi elemek analógiájának). A nyelvelsajátítás folyamán ugyanis már köznevesült tulajdonnevekkel is találkozunk, vagyis eleve úgy tanuljuk a nyelvünket, hogy vannak elemek, amelyekhez tulajdonnévi és közszoói jelentés, használat is társul. (Ebbe persze belejátszanak a köznévből tulajdonnevesült elemek is.) A korábbi tapasztalataink alapján a metafora és a metonímia mechanizmusai segítségével tehát alapvetően képesek vagyunk a tulajdonneveket a típusra utaló jelentésmozzanatuk alapján aktuálisan köznévként, egy kategória megjelölésére használni és értelmezni. Amennyiben pedig az ezt a használati módot elősegítő jelentésmozzanatok, vagyis az ezt reprezentáló egységek kapcsolatai egy-egy név esetében mások mentális rendszerében is megerősödnek, akkor ez a használati forma másoknál is megjelenhet, s az egyre gyakoribb használat révén általánossá válhat.⁴ A metafora, metonímia szerepének felismerése a köznevesülés folyamatában nem új gondolat (vö. KIEFER 2007: 158), de a vázolt módon felfogott szerves kapcsolatuk a jelenségben a kognitív megközelítés révén fogalmazódhatott meg.

A nevekhez kapcsolódó információk (társadalmi vonatkozások, asszociációk) legnagyobb számban a személynevek reprezentációjába épülnek bele, a névtípus kiemelt pszichológiai fontosságából és az egyes elemek gyakoriságából fakadóan. Ezek meghatározó

⁴ A köznevesülést eredményező kategorizáló folyamatokat TANJA ANSTATT modelljét alapul véve SEIFERT STEFANIE igyekezett tipizálni kognitív szemantikai nézőpontból (2008). Az idézett példák nyilvánvalóan a köznevesülés pillanatában értelmezhetők, vagyis ezek a változások nem mennek végbe minden generáció minden tagjának a fejében.

voltával legutóbb TAKÁCS JUDIT foglalkozott, aki szerint éppen e kapcsolódó „járulékos” információk révén az emberek számára a személynév, különösen a keresztnév, speciális prezentáló kódként működik (a személyek vizuálisan feldolgozható külső tulajdonságaihoz hasonlóan), vagyis hozzájárul a névviselőről kialakított vélemények, benyomások összességének a létrehozásához. Ezt pszichológiai kísérletek is igazolják: ezek egyike szerint a kísérleti alanyok a számukra ismeretlen emberek fényképeihez a nevük nemzetiségre, vallási hovatartozásra utaló jelentésmozzanatai, illetve megszokottsága függvényében más-más személyiségjegyeket társítottak; ezek a feltételezések ugyanakkor jelentősen eltértek attól, amikor még név nélkül, csak a fotók alapján kellett véleményt alkotniuk (TAKÁCS 2008). Ezek alapján nem meglepő, hogy a köznevesülés éppen e névtípus esetében a legjellemzőbb (megvalósulási módjaihoz l. HEGEDŰS 2000: 175–6): a nevek köznévi jelentésének kialakulását ugyanis, mint láttuk, épp a kapcsolódó „járulékos” ismeretek hangsúlyossá válása idézheti elő. Az ezeket reprezentáló egységek közötti kapcsolatok erőssége a külső körülmények, illetőleg az ezeket közvetítő kommunikációs helyzetek hatására megnőhet, lehetővé téve, hogy a szó egy adott szituációban köznévi jelentésben, kategóriajelölőként legyen használható. A köznevesülés folyamata természetesen más névfajták esetében is végbemehet, amint azonban HAJDÚ MIHÁLY áttekintette (vö. 2002), esetükben lényegesen kisebb arányban megy ténylegesen végbe (bár közöttük is mutatkoznak aránybeli különbségek). Ez nyilvánvalóan összefügg azzal, hogy az ember pszichológiai beállítottságából adódóan ezek esetében általában kevésbé válik meghatározóvá a kapcsolódó ismeretek súlya.

A köznevesülés így felfogott mechanizmusával több, a jelenség kapcsán felmerülő probléma megkerülhető. TAKÁCS JUDIT a korábbi szakmunkákra támaszkodva úgy véli, hogy egy „tulajdonnévből csak úgy lesz ige, ha van közbülső állapot, vagyis kialakul (még ha nem is használják, de »elvonódik«) egy névszó (főnév, melléknév) a nevet viselő sajátságaiából, tulajdonságaiból”. Mivel azonban sok esetben nem találunk igazoló példákat az igei névszói előzményére, esetükben a fenti megállapítás ellenére mégis úgy ítéli meg, hogy a közvetlen tulajdonnévi eredettel is számolnunk kell (TAKÁCS 2007: 56). A hálózatként felfogott mentális rendszer szempontjából ez nem jelenik meg problémaként. A nyelvi kommunikáció során tapasztaljuk, hogy a köznevesült tulajdonnévi elemek származékos alakjaikban igeiként, melléknévként is használhatók. Ez azonban nem jelenti azt, hogy minden igeiként használatos tulajdonnév esetében mindenkinél számolnunk kell a tulajdonnév > köznév > ige alakulásmóddal. A nyelv elsajátításától kezdve folyamatosan találkozunk igeiként vagy melléknévként használt, de felismerhetően tulajdonnévi eredetű elemekkel, s ezek analógiájára egy újabb név esetében is képesek vagyunk az igei alak használatára a közbülső, köznévként való használati fok nélkül is.

E megközelítés szerint ugyanakkor sok, hagyományosan a köznevesülés körébe sorolt példa kapcsán átgondolást, árnyaltabb megítélést igényel, hogy esetükben meddig is számolhatunk ezzel a jelenséggel. A *maca* szót például hozzám hasonlóan talán mások is már elsődlegesen köznévként sajátították el, jómagam például a *Mária* keresztnévvel való kapcsolatára igazából csak a névtani szakirodalommal ismerkedve találkoztam (nem ismertem ugyanis senkit, még csak közvetve sem, akit *Macá*-nak hívtak volna). Ilyen esetekben a szóból származó kifejezések (pl. a *szolármaca*, *bögyös maca* kifejezések) értelmezése szempontjából a névnek nincs szerepe, a köznevesülés itt csak az elsődleges közszó létrejöttének történeti magyarázatában használható. Más esetekben, például a *pali* vagy akár az összetételekben szereplő nevek (pl. *paprikajancsi*) kapcsán még sokak

száma érezhető lehet a tulajdonnév és a köznév közötti kapcsolat, ám az elsajátítás során a név és a köznévi származék akár egymás mellett is beépülhet, vagyis itt sem kell az egyes emberek fejében feltétlenül a köznevesülés folyamatával számolni. Hasonlóan épülhetnek be tehát ezek az elemek a mentális lexikonba, mint általában a más nyelvekben köznevesült átvett szavak és tulajdonnévi párjaik (pl. *panama*). Ezeket a példákat a magyar szakirodalomban már jó ideje nem tekintik a magyar nyelvhasználatban köznevesüléssel létrejött elemeknek. (Tegyük hozzá azonban, hogy ez sem ilyen egyértelmű: amennyiben az egyén tisztában van a névhez kötődő, a köznevesülés alapjául szolgáló ismeretekkel, és első alkalommal dolgozza fel a köznévi származékot, az ő mentális rendszerében éppen hogy végbemegy a köznevesülés.) A *pali*, *paprikajancsi* példák esetében sem utasíthatjuk el a köznevesülést, azonban sokkal valószínűbb, hogy általában komplexebb, több összetevős folyamatokkal kell számolnunk. S ugyanígy érdemes közlítani a több különböző köznévi jelentéssel, köznévi származékkal rendelkező tulajdonnévi származékokhoz is. Az újabb jelentések, formák kialakulása szempontjából ugyanis nyilvánvalóan nem hagyhatók figyelmen kívül a már használatban lévő köznévi jelentéstartalmak, köznévi alakok sem.

4. Az érintett kérdések kapcsán remélhetőleg sikerült igazolnom az általam preferált holista kognitív modell alkalmazhatóságát, illetőleg azt is, hogy azáltal, hogy a mentális rendszer és az azt létrehozó, feldolgozó agy kapcsolatára is tekintettel vagyunk, valóban eredményesebben tudjuk megoldani a tulajdonnevek használata, illetve a köznevesülés kapcsán felmerülő problémákat.

Hivatkozott irodalom

- HAJDÚ MIHÁLY 2002. A tulajdonnevek köznevesülése. In: GRÉCZI-ZSOLDOS ENIKŐ – KOVÁCS MÁRIA szerk., *Köszöntő kötet B. Gergely Piroska tiszteletére*. Miskolc. 50–9.
- HANSACK, ERNST 2004. Das Wesen des Namens. In: BRENDLER, ANDREA – BRENDLER, SILVIO szerk., *Namenarten und ihre Erforschung. Ein Lehrbuch für das Studium der Onomastik*. Hamburg. 51–65.
- HEGEDŰS ATTILA 2000. A tulajdonnév → közszó váltásról. *Magyar Nyelvjárások* 38: 175–8.
- KIEFER FERENC 2007. *Jelentéelmélet*. Második, bővített és javított kiadás. Budapest.
- LANGACKER, RONALD W. 1991. *Foundations of Cognitive Grammar* 2. Stanford.
- MACWHINNEY, BRIAN 2004. A nyelvfejlődés epigenezise. In: PLÉH CSABA – KOVÁCS GYULA – GULYÁS BALÁZS szerk., *Kognitív idegtudomány*. Budapest. 505–27.
- NÁNY BENCE 1996. Új divat a tudatfilozófiában: a konnekciónizmus. Andy Clark: A megismerés építőkövei. *Budapesti Könyvszemle* 8: 262–9.
- RESZEGI KATALIN 2009. A kognitív szemlélet lehetőségei a helynévkutatásban. A metonimikus névadás. *Magyar Nyelvjárások* 47: 21–41.
- RESZEGI KATALIN megj. e. A metonímia megítélésének kérdéséhez. Megjelenés előtt.
- SEIFERT STEFANIE 2008. A tulajdonnév köznevesülésének jelentésváltozási folyamatai. *Névtani Értesítő* 30: 41–54.
- TAKÁCS JUDIT 2007. *Keresztnevek jelentésváltozása. Egy tulajdonnévtípus közszóvá válásának modellje*. A Debreceni Egyetem Nyelvtudományi Tanszékének Kiadványai 86. Debrecen.
- TAKÁCS JUDIT 2008. A név mint kód. *Létiünk* 2008/1: 18–29.

- TOLCSVAI NAGY GÁBOR 2008. A tulajdonnév jelentése. In: BÖLCSKEI ANDREA – N. CSÁSZI ILDIKÓ szerk., *Név és valóság*. A Károli Gáspár Református Egyetem Magyar Nyelvtudományi Tan-
székének Kiadványai 1. Budapest. 30–41.
- VÁRNAI JUDIT SZILVIA 2005. *Bárhogy nevezzük... A tulajdonnév a nyelvben és a nyelvészetben*.
Budapest.

RESZEGI KATALIN

KATALIN RESZEGI, **On proper name > common noun changes**

It is a well observed process that certain language items previously used exclusively as proper names in a community are also adapted as common nouns in discourse. The relevant linguistic and onomastic literature, however, fails to provide a clear explanation of how this process should be interpreted in linguistic – semantic and grammatical – terms. Contradicting opinions are expressed in relation to whether the process involves a change in meaning or a construction of a new meaning; and consequently, whether or not the word class of the proper name changes during the procedure. It is also debatable which changes must be regarded as examples of the process under discussion. These questions, from a broader perspective, are connected to problems concerning the definition of proper names as well as the partially overlapping problematics of meaning and word class classification in general. This paper aims to prove that, in contrast with the previous attempts, the proper noun > common noun change can successfully be described in the framework of cognitive linguistics, especially if one adopts a holistic view.